

Nyíri Attila

A nőket félreismerve

Nyíri Attila:

Ajánlom írásomat mély tisztelettel
az örök NŐNEK, aki egyszemélyben
asszony, hitves, feleség és édesanya

A nőket félreismerve

(gondolatgyűjtemény)

Amit most papírra vetek, azokat hosszú éveken át gyűjtöttem össze. Nem mondom azt, hogy valaki nekem ajándékozott egy poros iratcsomót, és azt sem, hogy elhagyott padláson leltem ezeket a feljegyzéseket, hanem őszintén elárulom, hogy régi és új írások között tallózva akadtam rá az alább közölt gondolatokra, amelyeket kiegészítettem a magaméval.

Talán elhiszik nekem, hogy minden új írás olyan gondolatok, tények, adatok, vélemények keveréke, amelyeket régi írásokból szedtek ki, csak más-képpen csoportosítottak. Ezért maradhatnak fenn az ősi gondolatok, és ezeknek ugyanúgy, mint ahogyan az ódon düledező házaknak és régi bútoroknak, külön lelkük van, amely a múlt kisugárzásából táplálkozik. Ezek után rátérhetünk a lényegre.

Milyenek is a nők?

Ez a kérdés már ősidők óta foglalkoztatja a férfiakat. Természetesen sem akkor, sem azóta nem tudtak elfogadható választ adni erre a kérdésre, mivel a témával foglalkozók mindegyike a kérdés általános vizsgálata helyett kiragadott egy-egy példát, s ezáltal a többitől elkülönítve elemezte összefüggések nélkül. Azt hiszem, én sem tudom teljesen a megnyugtató választ a feltett kérdésre, de mindenesetre remélem, hogy ezzel a kis írással hozzájárulok ahhoz a kirakósjátékhoz, amely a nőt akarja ábrázolni, és amelyből még rengeteg részecske hiányzik ahhoz, hogy teljessé váljék a kép.

A nő páros életre van teremtve. Kivétel persze mindenütt akad, de azt hiszem ezt elfogadhatjuk általános szabályként.

A teremtésre gondolva megkérdeztem egy orosz állampolgárt, hogy szerintetek ki volt az első emberpár. Mire a megkérdezett csodálkozva rámnézett és gondolkodás nélkül válaszolt: – természetesen Adamovics és Bordácskájja.

Jean Effel – francia karikatúrista – könyv alakban adta ki Ádám és Éva teremtésének rajzait. Ebben található a következő kis szöveges ábra. Az ördögfiókák megkérdezik a fő ördögöt: – vajon a nő után mit teremt még az Isten? Mire a következő választ kapják: – Most már semmit. Ezzel mindennek vége.

Ez is vélemény, mégpedig elég sötét. Csakhogy a vélemény végeredményben emberbaráti intézmény, amely módot ad arra, hogy az érvényesülni nem tudó tehetségtelenek elfogadható formában töltsék ki dühüket a be- és be nem érkezetteknek.

Szerintem azért nem ilyen sötét a kép. Sőt a teremtésnél felfogható úgy is a helyzet, mint a képzőművészetben, ahol minden műremek előtt készül egy piszkozat is.

Ezek után kezdjük el levetkőztetni a nőt ahhoz, hogy felöltöztethessük, ráadva mindazt, ami azzá teszi: aki.

Természetesen azok, akik itt olyan leírást várnak, amelyeket a vetkőző bárókban lehet látni, azok nyugodtan tovább lapozhatnak, kíváncsi képzeletüket visszatartva a képernyő éjjeli utáni adásaira.

A továbbiakban képzeljünk el egy éjszakai utazást, ahol a mozdony lassan kialakuló szikraesővel szórja be a sötétbe süllyedő kékpárás éjszakát és időnként megérkezik egy fényárban úszó állomásra, amelyet csak a vonat ott-tartózkodása idejéig világítanak meg, s utána ráborul a pályaudvarra a sötétség fekete fátyla. Olyan ez, mint a bársonyos ködbe burkolódzó hegyek, amelyek csak néha dobják le a takarót, hogy megmártsák magukat a holdfény ezüsthűdéjében. Ezt a kis bevezetőt a romantikusabb lelkű olvasóknak szántam.

Ezek után vágjunk neki az útnak!

Először nézzük meg, mi az, amiből a nő kiindul.

Az első állomásunk: a női kromoszómát hordozó sejtecske. A két sejt – mármint női és férfi – közül ő az, aki jobban felkészül az útra, és igaz, hogy lassúbb, mint a másik, de kitartóbb és életképesebb.

Mi – férfiak – hangsúlyozni kívánjuk a különbséget a fiatal bika és öreg bika között, természetesen mindegyikünk az öreg bika szerepében tündökölve, holott ez a szerep már régen a nőké. Amíg mi kiválasztunk a csordából egyet, és lerohanunk a hegyről hozzá enyelegni, addig a nők kényelmesen lecammogva akár az egész gulyával képesek szembenézni.

Ez után a kis kitérő után folytassuk ott, ahol abbahagytuk: a sejteknél. Tehát a férfi kromoszómákat tartalmazó sejtecske rohan, rohan, majd odaérve a célhoz, ha nem talál tárt karokra, elpusztul. Ezzel szemben a kényelmes, női kromoszómákat tartalmazó sejtecske lassan, ráérősen teszi meg ugyanazt az utat, sőt még várakozni is ráér. Felkészült ugyanúgy, mint az életre, neki vannak tartalékai, mert tudja azt, hogy csak így nyerhet csatát.

Menjünk tovább, a következő állomás: a kislány, akiben már minden megtalálható, ami a jövőhöz kell. Benne ott szunnyad a felelősség, a teniakarás, röviden: az anya. A babázás, a főzőcske, a korán megnyilatkozó érdeklődés a fiúk iránt mind, mind azt sejteti, hogy valamikor ez hivatássá válik nála. Amikor a kisfiúkat jobban érdekli a labda, a kerékpár vagy az indiánosdi, a kislány összegyűjtögeti és elraktározza magába mindazt, ami további életéhez szükséges lehet. Ilyen korban a fiúk a lányoknak legfeljebb csak a hajukat húzzák meg, mert hát mi a csodát kezdhetnének velük, hiszen még gömbérezékük sincs. Arra jók, ha nincs meg a csapat, akkor a kapuba állítva lehessen szidni őket.

Közben eljutottunk a soronkövetkező megállóhoz: ez a csitri vagy fruska. Ebben a korban jön az első szerelem és a sok-sok első csalódás. Majd megszületik életében az az érzés, amelyet Ady Endre fejez ki legszebben: „Szeretném, ha szeretnének!” Amíg otthon ő volt az első, az iskolában a „nők” között első nőnek lenni nehéz, mert mindegyikük azt akarja elérni, és ez nem hiúság, hanem ősi ösztön. Ez a kor az, amelyben a nő napraforgóvá válik, s ezzel mindig az Ő irányába fordulhat, természetesen mély érdeklődéssel bármilyen dolga, elképzelése, szenvedélye vagy gyűlölete iránt. Gondolják csak el, hányféleképpen kell tudni táncolni egy lánynak. Szerintem ahányféleképpen vezetik. Ezért nem tartom jónak az újszerű táncokat, mivel ebben az esetben nincs meg a fiú és lány között a megfelelő kapcsolat, és így mindegyik a maga kis lötyögését alakítja anélkül, hogy egymáshoz alkalmazkodva, egymást érezve adnák át – a zene dallamára – magukat a tánc örömeinek. Ebben a korban lépnek fel az eszményképek is. Ez lehet filmhős, táncdalénekes, tanár vagy szülő.

A legközelebbi állomás: a nagylány vagy kisasszony. A végállomás felé igyekvő vonat útszakaszán ez a negyedik megálló. A tanulás lassan befejeződik, új bánásmódban részesül a „nő”. Természetesen ekkor is egymás után jönnek a „komolyabb” szerelmek és a még „komolyabb” csalódások is. Megkaphat mindent, ami a fiatalságából eredő szépségének jár. Megismerkedik a társadalmi formák kötöttségeivel, amelyek az élet sorvezetői és a „másik” otthonával és múltjával. Ez legtöbbször szintén megrázkódtatást jelent az életében. Itt a felmerülő ellentéteket csak ésszel, tehetséggel és szeretettel lehet áthidalni. Nos, ha az előbb a vonatról írtam, akkor megkérdezem, hogy miben hasonlít az utazás és a házasság. Szerintem, mindnyájan tudják, hogy mind a kettőt jegyváltás előzi meg.

Tehát ez a megálló: a menyasszony. Azt hiszem, többé-kevésbé minden nőnek az álma, hogy menyasszony lehessen, és a sors olyan kegyes, hogy ezt néha pontosan teljesíti. Itt azért sokan vannak olyanok is, akik saját érdemüknek tulajdonítják a bekövetkezett eredményeket. Erre mit lehet mondani? Szerintem, szerelem esetén az ész meg a szív olyan, mint egy homokóra: amikor az egyik megtelik, a másik kiürül.

Ebben az időszakban mindkét fél tapogatózik, persze nem vagy nem csak szósz szerint, hanem felméri a másikat: a jó és rossz tulajdonságokat, a közös beszéd témákat, ízlést, érzékenységet, egyszóval megismerik egymást. Ilyenkor derül ki, hogy az összetartozást nem mindig törvények fejezik ki a legjobban, tehát a vonzerő nem biztos, hogy egyenes arányban van a molekulák számával.

Vannak szerelmek és összetartozások, amelyek, ha nem zavarják, talán holtig is eltarthatnak, sőt erősödhetnek, mélyülhetnek idővel, viszont a megrázkódtatásokat nem bírják ki.

Ezek után megérkeztünk az utolsó állomásra: **az igazi nő** -höz. Ahhoz, hogy valaki jobban, rosszban kitartson szerető hűséggel a másik mellett – az előző megállóban leírtaknál – több kell. Azért sikerül olyan kevés házasság, mert az emberek ezt nem tudják, nem gondolnak vele, vagy nem ismerik önmagukat és egymást eléggé.

Van valami, ami sok-sok nehézségen keresztül átsegíti az összetartozó párokat, amikor két egymásfelé induló ember megtalálja a másikat, és amikor megszűnik az emberi lét legnagyobb szenvedése, a magányosság, és ez a valami: a megértés. Amennyiben ez a megértés kölcsönös, akkor elég egy egész életre.

A mai nő élete nem sokat változott Éva anyánk óta: gyümölcsnapot tart, kacérkodik a bűnnel és unja magát a paradicsomban.

Gondoljuk csak meg, hogy a nők mennyi mindent elkövetnek valamennyiünk érdekében: a báj és a kedvességnek az a légköre, amely körülveszi őket, az illat, amely utánuk száll a levegőben, szakadatlan igyekezetük, hogy mindig új színekben mutatkozzanak előttünk, és nem utolsósorban az elektromosság, amelyet kisugároznak. Mindent megpróbálnak, hogy tetszést arassanak, és ez nem egyénekért történik, hanem a férfi kedvéért.

Ahhoz, hogy leszaladjanak vásárolni valami apróságot, órák hosszat készülődnék, többször átöltöznek, sűrűn a tükörbe nézve. Mosolyogva vállalják az olyan szenvedéseket, mint például a szőrtelenítés, hajfestés, szemöldöktépés. Meleg bundában ülnek a jól fűtött színházakban, lehetővékony harisnyanadrágban járnak halálmegvetéssel a hóban. Nem beszélve a fűzőről és a Kínában alkalmazott összepréselt lábakról.

Ez mind, mind annak a varázsnak a része, amellyel megszépítik a világot.

Élő rejtély valamennyi, mégis minden rejtélyeskedésük ellenére könnyű átlátni rajtuk. Olyanok, mint az ékszerdoboz, mindegyiknek megvan a maga kulcsa. Vannak nők, akik bárhová kerülnek, rögtön otthonosságot teremtenek maguk körül, amíg mások a számkivetett számára jelentenek egy darabka hazai földet idegen országban,

A nőkben egyesülnek a legkülönbözőbb típusok: a hősnő, a bosszúálló, a vágyak felkeltője és az irgalmas samaritánusnő, a házasságtörő asszony és a megközelíthetetlen, a szégyenlősen szemérmetlen, a szenvedélyes, a hideg, az engesztelhetetlen, a kielégíthetetlen és a felejthetetlen.

A nő az alkalmazkodást már a génjeiben örökíti és adja tovább. Ez biztosítja életük folyamán azt a rugalmasságot, amellyel a legképtelenebb helyzetben is megtalálják a lehető legjobb megoldást.

A nőkkel kapcsolatos megállapításaim között olyan is van, amelyet eddig soha, sehol nem olvashattak. Ezek közül most egyet közkinccsé teszek, és az olvasóra bízom, hogy átgondolva, kipróbálja azt a gyakorlatban is. A valóság az, hogy minden nőben és minden férfiben van nőiesség és férfiasság. Természetesen a százalékos összetétel mindenkiben más és más.

Vegyünk egy példát. Megfelelő esetben a nőben van 80 % nőiesség és 20 % férfiasság, a férfiben van 80 % férfiasság és 20 % nőiesség. Ebben az esetben mind a nőiesség, mind a férfiasság kiegészíti egymást 100 % -ra.

Tehát a kapcsolat, ha más tényezők nem játszanak szerepet, tartós lesz. Nézzünk egy másik példát: a nőben van 60 % nőiesség és 40 % férfiasság, a férfiben van 90 % férfiasság és 10 % nőiesség. Ekkor a nőiesség 70 % és a férfiasság 130 % . Elképzelhető, hogy hová vezethet ez házasságon belül.

Mivel a házasság is szöbakerült, és az utolsó állomásunkhoz szervesen hozzátartozik, így ejtek egy-két szót erről is. Általában egy nő és egy férfi kapcsolatát röviden úgy lehetne jellemezni, hogy először a férfi beszél és a nő hallgatja, azután a nő beszél és a férfi hallgatja, és végül mindketten beszélnek és a szomszédok hallgatják. Egyébként is a házasság olyan szerződés, amelynél mindkét fél meg van győződve arról, hogy kitűnő üzletet csinál. Természetesen itt is vannak kivételek, ezeknél a házasság csupán azt a lehetőséget jelenti, hogy a szerelmeskedéshez lehúzzhatják a cipőjüket.

Van boldog házasság és van boldog szerelem, mindazonáltal van boldogtalan szerelem is, s ez olyan betegség, amelyet minden korban megkaphat az ember. Csakhogy az embernek megadatott a felejtés képessége is, ezért szerelem és végrendelet dolgában mindig csak a legutóbbi az érvényes, amely megsemmisíti az előzőket.

Ezzel a gondolattal fejezem be a bemutatott kis gyűjteményemet, és úgy érzem, ha találtak benne olyan ötletet, amelyet hasznosítani tudnak további életük során, akkor már nem írtam hiába, és ha elkövettem valamit valaki ellen, akkor a következőkkel búcsúzom: az, hogy emberek vagyunk, már magában is enyhítő körülmény.

Égeraracs, 1995. magvető havában

Melléklet

„Van, aki egész életében nem képes
felfogni azt, amit tanulmányoz ”

B. Hofman

csitri
Egy *panaszai*
kamasz

*Az indok én vagyok: „jó az a gyerekeknek!”
Képeznek, akarnak – szüleim szeretnek,*

*Ha ők nem lehettek, legyek akkor majd én;
Megmutathatom azt zene, sport, nyelv terén.*

*Lehetőségem van, kibontakozhatom;
Hogy nincs – tizenkettő egy tucat – bajom.*

*Sok-sok tudomány van, és mind érintkezik;
Kell széles látókör, ezt adja mindegyik,*

*Azt hiszem, nem tudják, hogy mit szeretnének;
Ha olyanná válnám..., hát megrémülnének,*

*A lelkem tiszta lap, bármi rávéshető;
De hisz gyerek vagyok; kell a szabadidő!*

Égeraracsa, 1999. május 5.

*Ismétlem szépen, ismétlem vadul:
ha a szívemet megütik, sajdul*

Egy lányos anya panasza

*Képzeld, a lány mit merészelt!
Odamenni csak nem szégyellt.
Odavan oly' nagyon érte,
Még a kezét is megkérte.
Elment hozzá, mert el kellett,
S úgy lehet, hogy nekikezdett:
„Házasodjál, ha meg akarsz,
Végy el engem, ha el akarsz!”
Ilyen szégyent nem értem még,
Nincs és nem lesz erre mentség!*

Kispest, 2004. április 15.

*Az álszent megtiltja az ifjúságnak
mindazt, amit fiatal korában elkövetett*

Első szerelmem

*Megláttam egy vég kartont,
lány volt belesavarva;
Egyszerre két balkezem nőtt,
szám a nevét hadarta.*

*Szeplős volt, mint pulykatozás,
szemüveges, nyuziga;
A szerelem széppé tette,
legalábbis számomra.*

*Loholtam – mint pulikutya – ,
hogy láthassam, utána;
Verset írtam és faragtam
szíveket a bükkfákra.*

*Zsebpénzemet elköltöttem
sok-sok színes újságra,
Mert színészek arcképeit
vágtam ki a számára.*

*A moziban kezét fogtam,
fülemben dobolt a vér;
Hordtam volna Gellérthegyet,
ha ott ő arra megkér.*

*Hanyagoltam a tanulást,
'melyről apám értesült;
Fogta magát, elfenekelt,
s lobogásom így kihűlt.*

Égeraracs, 1998. május 16.

*Hirdeti a kakas reggeltől napestig,
hogy a kevély ember megaláztatik*

Nővéreimre nézve

*Én vagyok az édesanyám legkedvesebb lánya,
Amikor ezt meghallottam, úgy maradtam állva.
Ha mondta is, úgy gondolom, tréfából mondhatta,
Néném is van, húgom is van velem egy bokorba' .*

*Arra alá, Baranyában, ahol éldegélünk,
Szaladgálunk, nevetgélünk, mert még hajt a vérünk,
Nézem én a legényeket, színes is az álmom,
Lány vagyok még, megtehetem: élem a világom.*

*Valamikor férjhez megyek, elköltözöm innen,
Remélem, hogy – az urammal – megsegít az Isten!
Lesz addigra új asszonynev ebbe' a világba' :
Valakiné Julianna, nem is akad párja!*

Égeraracs, 2004. július 1.

*A házasság olyan szerződés, amelynek
csak a borítóját ismerjük*

*A legjobb házasság
(velőské)*

Jó házasság igen ritka.

*Elárulom most magamtól
azt, hogy ennek mi a titka.*

Nem csinálok ebből ügyet:

*Legjobb az a házasság, 'hol
az asszony vak, a férj süket.*

Kispest, 2000. április 12.

„– Ön nem ismeri a női nemet!
– Valóban, én csak a női igent ismerem!”
Karinthy Frigyes

Hol a közös ?

*Van valami, 'mit nem értek,
Egy faj, két test és két lélek;
Akkor mégis hogyan lehet:
Nem értjük a másik felet.*

*Élni csakis együtt tudunk,
Azért is, mert egy a vágyunk;
Az elvárás tán, amely más,
És más a munkamegosztás.*

*Látásunk is különbözik;
Széleskörű s cső- a másik;
A beszédünk is eltérő:
Fecsegő és célratörő.*

*Az érzelem vagy kapcsolat,
Vagy hatalmi vágy, amely fiat;
Tájékozódásunk is más:
Korlátozott itt, s ott vadász.*

*Egyik fél a házasságban
Teljességgel magát adja,
Valamit a másik is ad:
Függetlenség az áldozat.*

*Itt a szó érv és logika,
Ám érzésre már nem futja;
Ott nagyobb úr az érzelem.
Hol a közös? Érthetetlen!*

Kispest, 2000. december 22.

*Általános háromszög? Kétféle.
Egyenlő oldalú, vagy mégsem?
Én egyenlő szárúnak vélem*

*Szerelmi háromszög
(velőské)*

*Van egy férfi és van egy nő.
A harmadik ismeretlen,
bárminemű az illető.
Csak azt volna még tudni jó:
E szerelmi háromszögben
melyikőjük az átfogó?*

Kispest, 2004. december 18.

Tartalomjegyzék

Menetközben

Milyenek is a nők?

Útnak indulunk

Első állomás: a sejtecske

Második állomás: a kislány

Harmadik állomás: a csitri vagy fruska

Negyedik állomás: a nagylány vagy kisasszony

Ötödik állomás: a menyasszony

Hatodik állomás: az igazi nő

A házasság

Melléklet

Egy csitri (kamasz) panaszai

Egy lányos anya panasza

Első szerelmem

Nővéreimre nézve

A legjobb házasság

Hol a közös?

Szerelmi háromszög